

Agro-Nutri Monitor 2021

Belemmeringen voor verduurzaming

14 oktober 2021, Michiel van Galen

Inhoud

- Achtergrond van de Agro-Nutri Monitor
- Onderzoeksvragen en methode
- Belemmeringen voor verduurzaming

Achtergrond van de Agro-Nutri Monitor

- Aanleiding:
 - Zorgen over positie van boeren in de keten
 - Belemmeringen voor verduurzaming
- Regeerakkoord 2017: ACM gaat onderzoeken of boeren die meer kosten maken voor bovenwettelijke eisen ook meer betaald krijgen
- Agro-Nutri Monitor door Wageningen Economic Research in opdracht van de ACM
- Aanvullend onderzoek ACM over betalingsbereidheid consument

Onderzoeksvragen Agro-Nutri Monitor

1. Hoe verhouden de vergoedingen die boeren en tuinders extra ontvangen voor de duurzamere productvarianten zich tot de extra kosten en investeringen die zij moeten maken?
2. Hoe zijn de bruto- en nettomarges per eenheid product verdeeld over de schakels in de keten, voor de verschillende productvarianten?
3. Welke belemmeringen zijn er voor boeren en tuinders om om te schakelen naar een duurzamere productvariant?

Methodiek

- Zeven producten: tafelaardappelen, uien, spruitkool, tomaten, peren, melk, varkensvlees
- Samen 67% van aantal bedrijven en 59% van de productiewaarde van de land- en tuinbouw (excl. sierteelt)
- Vergelijking tussen 'gangbaar' en biologisch
- Dataverzameling bij bedrijven om prijzen, kosten en winstmarges te berekenen
- Online onderzoek door Geelen Consultancy, interviews, CBS data
- Stakeholderbijeenkomsten

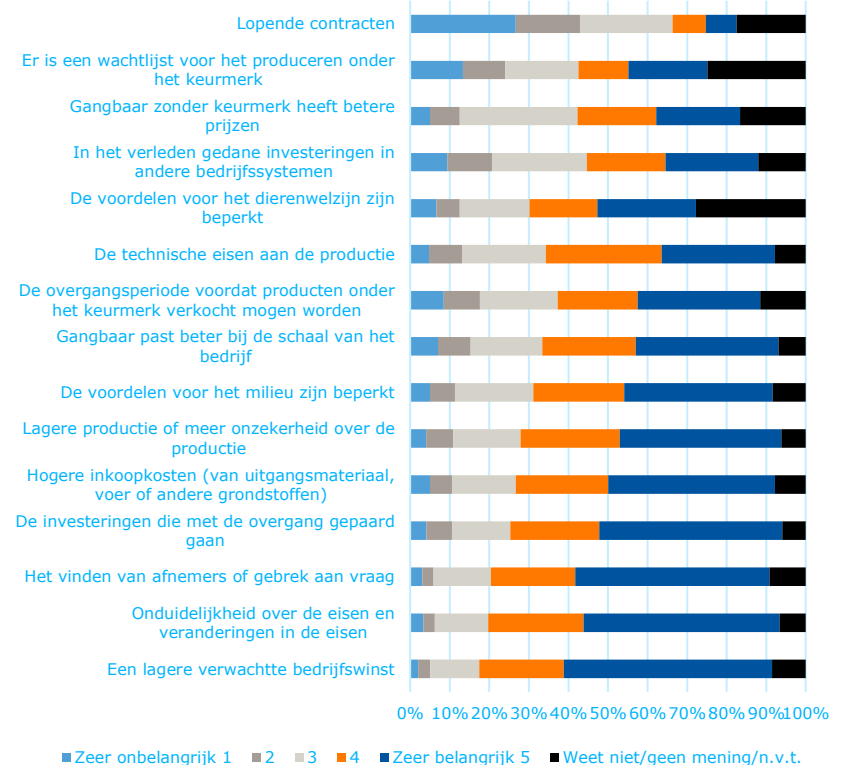
Overzicht belemmeringen voor verduurzaming

- Vanuit de boer:
 - Productiekosten en omschakelingskosten, risico's en benodigde specifieke kennis
- Vanuit de keten:
 - Kleinere ketens zijn minder efficiënt
 - Ketenstructuur en gedrag niet altijd bevorderend
- Vanuit de consument:
 - Betalingsbereidheid consumenten en marktvraag beperkt

Productie- en omschakelingskosten (1)

- Hogere productiekosten bio: prijsverschil 32% melk, 195% peren
- Verwachte lagere winst
- Onduidelijkheid eisen
- Gebrek aan vraag
- Investerings en omschakelingsperiode
- Risico's van productie en afzet
- Aanvullend: grond, kennis

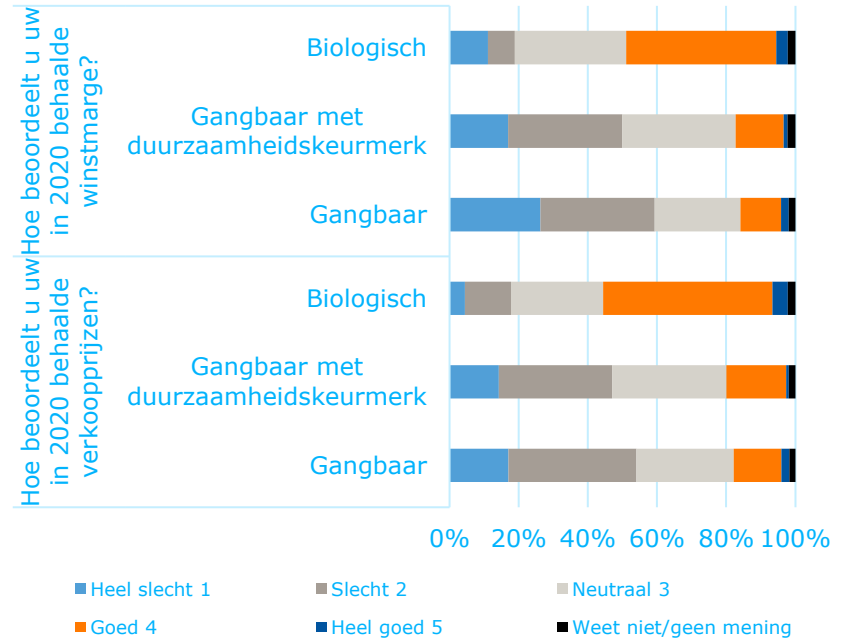
Figuur 1: Hoe belangrijk vindt u de onderstaande redenen om NIET over te gaan op de productie volgens een duurzaamheidskeurmerk? (alle waarnemingen)

Productie- en omschakelingskosten (2)

- Biologische boeren die al omgeschakeld zijn, zijn echter vaak tevreden over prijs en winst
- Prijs van biologisch dekt veelal de meerkosten van de boer maar niet voor alle producten
- Winstmarges bio-boeren in % lager voor melk, varkensvlees, uien en aardappelen en hoger voor tomaten, peren

Figuur 2: Tevredenheid over winstmarge en prijzen? (alle waarnemingen)

Bron: data Agro-Nutri Monitor 2021; Online onderzoek Geelen Consultancy en Wageningen Economic Research 2021

Productie- en omschakelingskosten (3)

- Investerings voor biologische productie variëren en zijn afhankelijk van bedrijfstype en huidige omstandigheden: beschikbaarheid grond
- Investerings zijn wel terug te verdienen
- Specifieke kennis en andere manier van werken: het kan een aantal jaar duren om de productie op peil te krijgen

Ketens zijn minder efficiënt

- Biologisch is duurder omdat ketens minder efficiënt zijn
- Vierkantsverwaarding van biologisch is moeilijker
- Verwerker en handel lagere marge op biologisch
- Derving hoger bij supermarkten
- Supermarkt lijdt veelal netto verlies op biologisch

Ketenstructuur en gedrag (1)

- Boeren zijn relatief klein, concentratie op verschillende niveaus maar geen duidelijke invloed op winst van de boer of tuinder
- Vooral veel invloed van internationale marktontwikkelingen
- Onderhandelingsmacht van boeren is beperkt: rol van ketenpartijen, coöperaties en producentenorganisaties in verduurzaming
- Transparantie en tevredenheid over winst en prijs:
 - Inzicht in prijsvorming is belangrijk en inzicht in wat er verderop in de keten gebeurt
 - Prijsnoteringen niet positief gecorreleerd met tevredenheid

Ketenstructuur en gedrag (2)

- Toe- en uittreding, lock-in:
 - Uittreding en switchen van afnemer is lastig voor boeren en tuinders
 - Door keurmerken gebonden aan een afnemer
 - Coöperatieve structuur vergroot gebondenheid
- Wachtlijsten voor biologische productie maar ook voor sommige andere ketenconcepten: balans tussen marktbescherming en marktwerking

Betalingsbereidheid consument en beperkte marktvrraag

- Beperkt marktaandeel biologisch in Nederland (nu 3% biologisch)
- Exportmarkt beperkter dan voor gangbaar
- Aanvullend onderzoek van de ACM bevestigt geringe betalingsbereidheid consument
- Het goede nieuws is dat deze betalingsbereidheid wel toeneemt (Agrifoodmonitor 2021)

Kortom

- Nederlandse land- en tuinbouwketens verduurzamen
- Boeren willen wel en producten met duurzaamheidslabel in supermarkt stijgt
- Maar de stap naar biologische producten is wel groot
 - De prijzen van biologische producten dekken, met uitzondering van melk, wel de meerkosten maar aanbod groeit beperkt
 - Maar risico's, omschakelingskosten en leerproces ook belangrijk
- Grootste probleem blijft betalingsbereidheid van consument en ontbreken van beprijzen van de externe effecten van gangbare productie:
 - rol voor True Price of True Cost

Dank voor uw aandacht

Tijd voor vragen

